

KARA JADVALINI O'YIN ORQALI TUSHUNTIRISH

Hamdamov Jaloliddin Esanovich

*Qashqadaryo viloyati Dehqonobod tuman**45-Umumiy o'rta ta'lim maktabi Boshlang'ich sinf o'qituvchisi*

Annotatsiya: Mazkur maqola kara jadvalini bolalarga o'yin orqali o'rgatish usullari haqida so'z yuritadi. O'yinlar yordamida o'qitish bolalar orasida matematikaga bo'lgan qiziqishni oshiradi, ularning o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Maqolada karta o'yinlari, qiziqarli kvestlar va raqamli o'yinlar kabi turli usullar orqali kara jadvalini o'rgatishning afzalliklari tahlil qilinadi. Shuningdek, o'yin elementlarini dars jarayoniga qo'shish va ularning natijalarini kuzatishning ahamiyati ta'kidlanadi. O'yin orqali o'qitish nafaqat bolalarning bilimini mustahkamlashga, balki ularning matematika faniga bo'lgan ijobiy munosabatini shakllantirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Kara jadvali, o'yin, o'quvchi, bilim, ko'nikma, o'qitish jarayoni.

Kirish

Matematika o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradigan muhim fanlardan biridir. Ammo, ko'plab bolalar uchun, ayniqsa, kara jadvalini yod olish murakkab va zerikarli jarayon bo'lishi mumkin. Bu vazifani qiziqarli va samarali qilish uchun o'qituvchilar va ota-onalar turli xil yondashuvlarni qo'llab kelishmoqda. Shulardan biri - kara jadvalini o'yinga aylantirishdir. O'yin orqali o'rgatish usuli o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni o'qitish jarayoniga faol jalb etadi va bilimlarni mustahkam eslab qolishga yordam beradi. Ushbu maqolada kara jadvalini o'yin orqali o'rgatishning turli usullari va ularning afzalliklari haqida batafsil so'z yuritiladi.

Asosiy qism

O'yin orqali o'rganishning afzalliklari

O'yin orqali o'rganish nafaqat qiziqarli, balki bolalarning rivojlanishi uchun juda foydali yondashuvdir. Bolalar o'yin o'ynash davomida mantiqiy fikrlash, muammolarni hal qilish va tezkor qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Shu bilan birga, o'yinlar bolalarning ko'proq harakatlanishiga, diqqatlarini jamlashlariga va xotiralarini mustahkamlashlariga yordam beradi. Matematika fanida bu yondashuv, ayniqsa, kara jadvalni o'rganishda o'z samarasini beradi.

Kara jadvali — oddiy ko'paytirish qoidalarini o'z ichiga oluvchi tizim bo'lib, o'quvchilarga mantiqiy va tezkor hisob-kitob qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi. Biroq, bolalar uchun bu jadvalni yod olish juda katta va zerikarli vazifa bo'lishi mumkin. O'yin orqali o'rganish usuli esa bu jarayonni soddalashtirib, bolalar orasida matematikaga bo'lgan qiziqishni oshiradi.

Karta o'yinlari orqali kara jadvalini o'rgatish

Karta o'yinlari o'quvchilar orasida eng keng tarqalgan va qiziqarli o'yin usullaridan biridir. Bu o'yinlar orqali bolalar ko'paytirish qoidalarini yod olishlari mumkin. Masalan, har bir kartada ma'lum bir ko'paytirish misoli va uning natijasi yozilgan bo'lishi mumkin. O'quvchilar ushbu kartalarni to'g'ri javob bilan moslashtirish yoki to'g'ri javoblarni topish orqali

o'yin o'ynashadi. Bunday o'yinlar bolalarning xotirasini mustahkamlaydi va ularni ko'proq amaliyot qilishga undaydi.

Karta o'yinlarini yana ham qiziqarli qilish uchun o'yinga raqobat elementi qo'shish mumkin. Masalan, kim ko'proq kartani to'g'ri javob bilan moslashtirsa, o'sha g'olib bo'ladi. Bu nafaqat matematika qobiliyatlarini rivojlantiradi, balki bolalar orasida sog'lom raqobatni ham kuchaytiradi.

Qiziqarli kvestlar va krossvordlar

Qiziqarli kvestlar va krossvordlar bolalarni faqatgina matematik misollarni yechishga emas, balki ushbu misollarni qo'llagan holda maqsadga erishishga ham undaydi. Masalan, kvest o'yinida o'quvchilar ma'lum bir topshiriqni bajarishlari uchun bir nechta ko'paytirish misolini to'g'ri yechishlari kerak bo'ladi. Bu usul bolalarning matematika faniga bo'lgan qiziqishini yanada oshiradi va ularning izlanish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Krossvordlar ham o'quvchilar uchun qiziqarli va samarali o'yin hisoblanadi. Krossvordning har bir bo'sh katagiga ko'paytirish misollari yozilgan bo'lib, o'quvchilar to'g'ri javoblarni topib, ularni krossvordga yozishlari kerak. Bu turdagi o'yinlar bolalarning fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi va ular kara jadvalini ko'proq amaliyot orqali o'rganadilar.

Raqamli o'yinlar va texnologiyalardan foydalanish

Zamonaviy texnologiyalar davrida raqamli o'yinlar va mobil ilovalar bolalarning bilim olish jarayonini ancha osonlashtirdi. Ko'plab mobil ilovalar va onlayn platformalar mavjud bo'lib, ular orqali bolalar kara jadvalini o'rganishlari mumkin. Bu turdagi o'yinlar bolalarning texnologiyalarga bo'lgan qiziqishini ham qondiradi va ular bilan vaqtni samarali o'tkazish imkoniyatini beradi.

Raqamli o'yinlar nafaqat kara jadvalini o'rganishni qiziqarli qiladi, balki bolalarga ko'proq amaliyot qilish imkonini beradi. Masalan, o'yin davomida bolalar turli darajalarga ega bo'lgan misollarni yechib, keyingi darajalarga o'tishlari mumkin. Ushbu usul motivatsiyani oshiradi va o'quvchilarni muvaffaqiyatga intilishga undaydi.

O'yinlarni dars jarayoniga qo'shish

O'qituvchilar o'yin usullarini dars jarayoniga qo'shish orqali o'quvchilarning matematikaga bo'lgan qiziqishini oshirishlari mumkin. Masalan, har bir darsning oxirida qisqa o'yin o'tkazish yoki sinfni guruhlariga ajratib, ularni musobaqalashishga imkon berish mumkin. Bu o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlash bilan birga, jamoaviy ishlash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

O'yin elementlarini darslarda foydalanish orqali o'qituvchilar nafaqat darsni jonlantiradi, balki o'quvchilarning diqqatini ham jamlashga yordam beradi. Masalan, darsning boshida qiziqarli o'yin orqali bolalarning e'tiborini jalb qilib, keyinchalik ularni asosiy mavzuga yo'naltirish mumkin.

Bu usul darslarning samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning bilimini mustahkamlaydi.

Ota-onalar va o'qituvchilar uchun tavsiyalar

Ota-onalar va o'qituvchilar uchun o'yin orqali o'rgatish jarayonida e'tibor berishlari kerak bo'lgan bir nechta muhim jihatlar mavjud. Birinchidan, o'yinlar bolalarning yoshiga va bilim darajasiga mos bo'lishi kerak. Kichik yoshdagi bolalar uchun sodda va tushunarli o'yinlar, katta yoshdagilar uchun esa murakkabroq o'yinlar tanlanishi kerak.

Ikkinchidan, o'yinlar faqat qiziqarli bo'lish bilan cheklanmasdan, maqsadga yo'naltirilgan bo'lishi lozim. Ya'ni, har bir o'yin orqali bolalar ma'lum bir bilim yoki ko'nikmani o'zlashtirishi kerak. Shuningdek, o'yinlar bolalarning individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda tanlanishi lozim.

Uchinchidan, o'yinlar davomida bolalarning muvaffaqiyatlarini kuzatish va ularni rag'batlantirish muhimdir. O'yin davomida erishilgan yutuqlar bolalarga maqtov yoki kichik sovg'alar bilan taqdirlanishi mumkin. Bu ularning motivatsiyasini oshiradi va keyingi o'rganish jarayonlariga tayyor bo'lishlarini ta'minlaydi.

Natijalar va kuzatishlar

O'yin orqali kara jadvalini o'rgatish natijalari ko'pincha ijobiy bo'ladi. Kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, o'yin orqali o'qitish bolalarning bilim olish jarayoniga bo'lgan munosabatini o'zgartiradi va ularda ijobiy motivatsiya paydo bo'ladi. O'qituvchilar va ota-onalar bolalarning yutuqlarini muntazam kuzatib borishlari va ularga qo'shimcha yordam ko'rsatishlari mumkin.

O'yin orqali o'rganish natijalari shuni ko'rsatadiki, bolalar kara jadvalini yanada oson va samarali o'rganadilar. Ular nafaqat yod olishga, balki ko'paytirish qoidalarini amaliyotda qo'llashga ham qodir bo'ladilar. Shu bilan birga, bolalar o'rganish jarayonidan zavq olishadi va matematikani yanada qiziqarli fan sifatida qabul qilishadi.

Xulosa

Kara jadvalini o'yin orqali o'rgatish bolalar uchun matematika fanini qiziqarli va foydali qilishning samarali usuli hisoblanadi. O'yinlar bolalarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning bilim olish jarayonini osonlashtiradi va bilimlarni mustahkam eslab qolishga yordam beradi. O'yinlar orqali o'qitish nafaqat kara jadvalini o'rganishni qiziqarli qiladi, balki bolalarni matematikani amaliyotda qo'llashga ham undaydi. Ushbu yondashuv o'qituvchilar va ota-onalar uchun ham qulay va samarali usul xisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.Alixonov S. "Matematika o'qitish metodikasi" Qayta ishlangan II nashri. Toshkent. «O'qituvchi» 1997.
- 2.Alixonov S. «Matematika o'qitish metodikasi». Toshkent. «O'qituvchi» 1992.
- 3.Jumayev M.E. Matematika o'qitish metodikasidan praktikum. OTM uchun darslik. Toshkent., «O'qituvchi» 2004
- 4.Jumayev M.E. va boshqalar. Matematika. OTMning Pedagogika psixologiya fakulteti talabalri uchun darslik. Toshkent. «Moliya Iqtisodw 2008.
- 5.Столяр А.А. «Методы обучения математике» Минск. «Вершая школа» 1993.
- 6.Столяр А.А. «Педагогика математики» Минск. «Вершая школа», 1988
- 7.Фридман Л.М. Как решат задачи. Москва. «Просвещение» 1988.